

Työeläkelaitoksille

**YHTEISYRITYKSEN PERUSTAMINEN LIIKKEEN LUOVUTUKSENA JA
EY-TUOMIOISTUIMEN LIIKKEEN LUOVUTUSTA KOSKEVIA RATKAISUJA**

Eläketurvakeskuksen yleiskirjeessä Yritystoiminnan muutosten vaikutus TEL-työsuhteen yhdenjaksoisuuteen A 18/88 on annettu ohjeet yrityksen omistajan vaihtumisen vaikutuksesta TEL-työsuhteeseen.

Yleiskirjeen kohdassa 4.2 käsitellään työntekijän siirtymistä yhteisyrityksen palvelukseen joksikin aikaa siten, että hän palaa myöhemmin osakasyhtiön palvelukseen. Tällaisessa tilanteessa työsuhde ei jatku yhdenjaksoisena, jollei ole kysymys työntekijän siirtämisestä toisen työnantajan käytettäväksi.

Yleiskirjeessä ei ole ohjetta TEL-työsuhteiden yhdenjaksoisuudesta yhteisyrityksen perustamisen yhteydessä. Jos yritykset perustavat uuden yrityksen siirtäen jonkin liiketoiminnan osan ja samalla henkilöstöä yhteisyritykseen, voi kysymyksessä olla liikkeen luovutus eli TEL:n 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu yrityksen omistajan vaihdos. Edellytyksenä on kuten yleensäkin, että yhteisyritykseen siirretään selkeä kokonaisuus, yritysten välillä on jonkinlainen luovutustoimi ja että toimintaa jatketaan lähes samankaltaisena.

Luovutuksen olemassa oloa harkittaessa on kiinnitettävä huomiota seuraaviin seikkoihin:

- yrityksen luonteeseen
- ennen siirtoa ja sen jälkeen harjoitetun toiminnan samankaltaisuuteen
- luovutettiin varoja (kuten rakennuksia tai irtaimistoa), varojen määrään luovutushetkellä
- siirtyikö työntekijöiden enemmistö uuden työnantajan palvelukseen
- siirtyvätkö asiakkaat uuden yrittäjän asiakkaiksi
- jatkuuko toiminta välittömästi.

Näiden kriteerien avulla on kokonaisarvion perusteella ratkaistava, onko kysymyksessä yrityksen omistajanvaihdos.

EY-tuomioistuimen ratkaisut

Liikkeen luovutusta eli yrityksen omistajan tai haltijan vaihtumista koskee direktiivi 77/187/ETY. EY-tuomioistuin on ottanut useissa ratkaisuissaan kantaa tässä direktiivissä tarkoitettuun liikkeen luovutukseen. Näitä ratkaisuja voi käyttää apuna harkittaessa, onko tapahtunut TEL:n 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu yrityksen omistajanvaihdos. Jäljempänä lyhyt referaatti TEL:n soveltamisen kannalta keskeisimmistä ratkaisuista (C-13/95, C-392/92, C-48/94, C171/94 ja C-172/94, 298/94 ja C-305/94).

Siivouksen siirtäminen uudelle yrittäjälle ei ole liikkeen luovutus
Case C-13/95 Ayse Süzen

EY-tuomioistuimen mukaan liikkeen luovutusta koskeva direktiivi ei koske tilannetta, jossa toimeksiantaja irtisanoo sopimuksen tilojensa siivouksesta ja palkkaa samaan työhön toisen yrityksen, jollei samassa yhteydessä luovuteta huomattavaa määrää omaisuutta ja jos uusi yritys ei ota palvelukseensa huomattavaa osaa aikaisemman yrittäjän henkilöstöä (lukumääräisesti tai pätevyyden perusteella).

Tuomioistuimen mukaan pelkkä palvelusopimuksen menettäminen kilpailijalle ei muodosta direktiivin tarkoittamaa liikkeen luovutusta. Yritys, joka menetti asiakkaan, ei pelkästään sillä perusteella lakkaa olemasta eikä sen liiketoimintaa tai osaa siitä voida katsoa siirretyn uudelle sopijapuolelle.

Vrt. KKO:1991:141. Toimeksiantaja irtisanoi työpaikkaruokalaa tiloissaan harjoittaneen yrityksen ja solmi toiminnan jatkamisesta uuden sopimuksen toisen yrityksen kanssa. Uusi yrittäjä oli palkannut oman henkilöstönsä. Kyseessä ei ollut liikkeen luovutus.

Vrt. ETK:n päätös 5.5.1987. Uimahallin siivous siirrettiin siivousyritykselle ja X:n työsuhde irtisanottiin. X jatkoi samaa työtä siivousyrityksen palveluksessa. Kysymyksessä ei ollut yrityksen omistajanvaihdos.

Siivoustoiminnan siirtäminen itseltä yrittäjän tehtäväksi oli liikkeen luovutus
Case C-392/92 Christel Schmidt

EY-tuomioistuin katsoi liikkeen luovutusta koskevan direktiivin soveltuvan tilanteeseen, jossa yritys siirsi aikaisemmin itse hoitamansa siivoustoiminnan ulkopuolisen yrittäjän tehtäväksi, kun samalla siivousyrittäjän palvelukseen siirtyi yksi työntekijä.

Ei liikkeen luovutusta, kun X viimeisteli rakennusurakan parilla entisen yrityksen työntekijällä
Case C-48/94 Rygaard

EY-tuomioistuin on katsonut, että rakennusurakan loppuunsaattamiseksi tapahtunut yhden työntekijän ja kahden harjoittelijan sekä urakkaan tarvittavan materiaalin siirtyminen toiselle urakoitsijalle ei muodostanut direktiivissä tarkoitettua liikkeen luovutusta.

Liikkeen luovutus olisi edellyttänyt myös sellaisen omaisuuden siirtymistä urakoitsijalta toiselle, joka varmistaa yrityksen toiminnan vakaan jatkuvuuden. Tässä tapauksessa tällaista omaisuutta ei siirtynyt, vaan ainoastaan muutama työntekijä ja materiaalia, joka mahdollistaa työn loppuun saattamisen.

Automerkin myyntitoiminnan siirto toiselle yhtiölle on liikkeen luovutus
Case C-171/94 ja C-172/94 Albert Merckx ja Patrick Neuhuys

EY-tuomioistuin katsoi liikkeen luovutuksen olevan kysymyksessä, kun tietyn automerkin myyntiä tietyllä alueella myyntisopimuksen perusteella harjoittavan yhtiön myyntitoiminta siirrettiin toiselle yhtiölle, vaikka luovutus ei sisältänyt varojen luovuttamista. EY-tuomioistuimen mielestä yritys säilyttää taloudellisen identiteettinsä sillä, että toimintaa todella jatketaan. Kokonaisarvion perusteella on ratkaistava, onko kysymyksessä direktiivissä 77/187/ETY tarkoitettu liikkeen luovutus eli yrityksen omistajanvaihdos.

Kyseessä olleessa tapauksessa tietyn automerkin myynti sopimuksesta tietyllä alueella säilyy samana, vaikka toimintaa hoidetaan uudella toiminimellä uudessa toimipaikassa. Toimipaikan sijainnilla ei ole merkitystä, kunhan myyntialue säilyy samana. Myöskään sillä, että suurin osa henkilökunnasta irtisanottiin luovutuksen yhteydessä ei ole merkitystä.

Siirtäjän ja siirron saajan välillä ei ollut suoraa sopimussyhteyttä, mutta se ei estänyt pitämästä tilannetta liikkeen luovutuksena.

EY-tuomioistuimen mielestä ko. direktiivi soveltuu siis tilanteeseen, jossa autojenmyyntisopimuksella autoja tietyllä alueella myynyt yritys lopettaa toimintansa ja myyntisopimus on sen jälkeen siirretty toiselle yritykselle, joka ottaa palvelukseensa osan henkilökuntaa ja jota suositellaan asiakkaille, vaikkei siirrossa luovuteta varoja.

Vrt. KKO:n ratkaisu traktorinmyyntisopimuksen ja traktorien huollon siirtämisestä toisella paikkakunnalla sijaitsevalle toiselle yrittäjälle. Kyseessä oli työsopimuslain 7 §:ssä tarkoitettu liikkeen luovutus (KKO:1989:78).

Kunnan hallinnollisten tehtävien siirtäminen kuntainliitolle ei ollut liikkeen luovutus
Case C-298/94 Anette Henke

Henke oli otettu Schierken kunnan kunnanjohtajan sihteeriksi vuonna 1992. Vuonna 1994 Schierken kunta yhdessä muiden kuntien kanssa muodosti "Brockenin" kuntayhteenliittymän ja Schierken kunta irtisanoin Henken. Kansallinen tuomioistuin pyysi EY-tuomioistuimen ennakkoratkaisua siitä, oliko liikkeen luovutusta koskevaa direktiiviä sovellettava hallinnollisten toimintojen siirtämiseen kunnalta kuntayhteenliittymälle.

EY-tuomioistuin katsoi, että julkisen hallinnon uudelleen järjestelyt eivät ole liikkeen luovutusta direktiivissä tarkoitetulla tavalla.

Työsuhteet siirtyvät vastaanottajalle automaattisesti liikkeen luovutushetkellä
Case C-305/94 Claude Rotsart de Hertaing

Tuomioistuimen mukaan liikkeen luovutuksessa työntekijät siirtyvät automaattisesti vastaanottavan työnantajan palvelukseen pelkästään liikkeen luovutuksella, vaikka luovuttaja ja vastaanottaja muuta tahtoisivat ja siitä huolimatta, että vastaanottaja kieltäytyy velvollisuuksiensa täyttämisestä.

Liikkeen luovutusajankohta on se ajankohta, josta alkaen työsuhteet ovat vastaanottavaan työnantajaan.